

מסורת הש"ס

א) מדות רפ"ה, ב) פסחים פ"ה, ג) מע"ש פ"ג מ"ח פסחים פו, יומא כ"ה, ד) תוספ' דמע"ש פ"ב ה"ד ע"ש, ה) [לעיל ט"ג], ו) רע"י לקמן ק"א. היגיה ה' מנחות ט טו, נח, ז, [נמנות כ:], ח) [לקמן פו,], ט) ונשי מו' שבת לה, ד"ה מר, פסחים ז, ד"ה ר' יהודה, ומנחות כ: ד"ה נפסל]

שינויי נוסחאות

א) אורך קפ"ז (רוב כותה"י); ב) מינת לי נמחק, וכן בדש"י (ש"ם ובתה"י); ג) כתיבה אוכלין שם קדשי כרי ל"ל (ש"ם); ד) וחיביק עליהן (ש"ם); ה) מינת דלתות נמחק (ש"ם); ו) ל"ל אי דבדיות (כתה"י); ז) ל"ל אי בנביות בקדש ופתוחות לחור חגיגה תוכן חול אלא למעוטי בנביות בחול ופתוחות לקדש (ביד"א); ח) מינת אחת נמחק (ש"ם); ט) ל"ל בחול (ש"ם); י) ליכא שחיטה כנגד הפתח (ביד"א); י"א את כל העזרה כולה לאביכל (ש"ם); י"א מרות למעוטי דברי דל"א (ששכ"י וצ"ח); י"ב דלחיה הוא דהוא קדושה (ביד"א וביב"ב); י"ג וגי ל"ק דער הכי הוא דכרי: [ג] קדשי בקדושת (בי"י); י"ד גרסינן הסי"ז ואח"כ הסי"ד למעוטי מאי. דאין חיביק עליו כרי (ש"ם); י"ה בון לקדש הוא אגן תגן תוכן קודש מדרבנן דראורייתא לא התניא מניין ללשכות הבנייות בחול ופתוחות לקדש שהכהנים כלי' (ש"ם); י"ו בון לקדש הוא אגן (כתה"י וביש"י); י"ז קרא דהא בלילה (ט"פ ש"ם); י"ח ל"ל דה"ל (ביש"י); י"ט לענין ביום צווחה דאמסוקו כרי (ש"ם); כ) הקריבו דאם אינו ענין ללילה דמיום צווחתו נפקא חגיגה ענין דהאורייתא לא התניא דהמה ובכל (ש"ם; וביש"י ופי"ס); כא) ל"ל דאמרנן כל (ש"ם); כב) ל"ל ויש' לדלות דההיא דמי (ביד"א וצ"ח); כג) שקיעה ולא צאת הכוכבים דרומיא דבשר דחשיב כרי ל"ל (ש"ם); לפניהו הו' ע"פ כתי"י ע"ש: כ"ד ל"ל ומפרש (ש"ם וגליון: כ"ה) הדיקע ואפשר דאיירי כרי ל"ל, ומנחות שם כתב עט"א (הגרי"ב); כ"ו מינת בשר נמחק (ש"ם);

שיטה מקובצת

אבל לענין טומאה לא התניא ב"י, ובספר יטן מלאמי גירסא אחרת ופירושה וי"ל ואקשינן ומתמנה לא התמיה לבסות טעיות כחול ופסוחות לקדש אוכלין שם קדשי ושוטטין שם קדשי קלים, ומתמנהו שוטטין שם קדשים קלים, הא לא פתח אהל מועד הוא, מ"י דהא ל"ד דרין הוא, דלא איתא אין שוטטין שם קדשים קלים ותייבס משום טומאה, אלא מלי' כגמלא שחיטה עניין כנגד הפתח אלא טומאה אמאי, כלומר כנדי לא משבטין ברייתא, ואמרין ולשטמון מי לא עסקין דשחיט כנגד הפתח, כלומר שהיה פתח הלשטה מוטון כנגד פתח בית המזבח, והאי טעם כנגד הפתח, הנחליפות והאי טעם כנגד הפתח, למאי אצטרין, כלומר מהיכא חזיק אדעתין דלשחיה, אלא אפי"ה דלא קדשא תני וכו' (ביש"י וביב"ב);

היה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה כדתנן במסכת מדות א' (דף לה.): למעוטי הנכנס ללשכות הצנויות מוזה לו ופתוחות לתוכו שלא תתקדשו בקדושת עזרה בשירי מנחה ובשיר של פגעים ובאורים ותומים שמקדשים בהן את העזרה ובהליכה סביב כדאמרין בשבועות (דף יז.): ה"ג **פני סגא קמיא דרב נחמן כל העזרה היסה אורך קפ"ז על רוחב קל"ה אמר ליה הכי אמר לי אבא בוי: ואוכלין שם קדשי קדשים**. דהכי ב' הוא דהוה קדושה בקדושת חצר אהל מועד לאכילת קדשי קדשים וטפי מהכי לא קדיש ב' עזרה והוא חלל כל העזרה ובתוכו היכל ואולם ובית קדשי הקדשים והמא לאחורי בית הכפורת וי"א אמה אויר מלאחוריו: **ושוטטין שם קדשים קלים גרסינן ד'**, ומצינן עליו משום טומאה: **החלונות**. עובי חלל החלונות שבחומות העזרה סביב מבנים ועובי החומה בראשה למעלה: **סנינא**. דקדשי והכי מצי למעוטינהו: ה"ג **אלא למעוטי נכוסות אי דננויות כחול ופסוחות לקדש** [פ']: **שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים ושירי מנחה חלמוד לומר כחצר אהל מועד** **מנחה** **חלמוד** **לומר כחצר אהל מועד בוי: וי"ג** ושוטטין שם קדשים קלים הכא וגם שאר לשון הכתוב בספרים שבוס הוא וכן הגהתי מספרו של רצינו: **הא אגן סגן סוכן קדש**. וליחייב עלייהו משום טומאה: **מדרבנן**. מלות חכמים היא שלא יכנסו להן בטומאה אבל כרת וקרנן ליכא: **והסנינא מנין לנכוסות בוי**. ומדמרבינן להו לענין אכילה ש"מ קדושתם [פ] הן מן התורה דאי מדרבנן וקרא אסמכתא הוא היאך הקילו חכמים לעקור דבר ולהכשיר מקום חול לאכילת קדשי קדשים: **חלרות הרבה**. במקום קדוש כחצר אהל מועד: **לאכילה שאני**. דרבי זה קרא חלרות הרבה: **ואין שוטטין שם קדשים קלים**. דהא צענין לפני אהל מועד למעוטי לדי דרדין: **לאו אמרת**. דקמני זה אין שוטטין אלמלא לאו קדשי תני נמי אין חייבין משום טומאה: **מי לא עסקינן דאיכא שחיטה כנגד הפפת**. כשהיה פתחו מכוון כנגד פתחי בית החליפות: **קדשי עשה שאני**. גזירת הכתוב היתה במילואים אבל קדשי דורות איתרבו כדאמר התורה ריבתה חלרות הרבה: **ביום שאם אזהר אתה אי אזהר מקריב האי מיבעי ליה הכי גרסינן לה כבולה סוגיא כך מלאמי מוגה**. והכי פירושה ביום הקריבו את זבחו שמהא הקרבה וזכיחה ביום אחד ולא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי לזריקה למחר:

הכי גרסינן לה כבולה סוגיא כך מלאמי מוגה. והכי פירושה ביום הקריבו את זבחו שמהא הקרבה וזכיחה ביום אחד ולא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי לזריקה למחר:

החמה היינו תחילת שקיעה [פ] ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רצינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף לד.): משמע משקיעת חמה עד לילה לתלח ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף זד.) משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש ב' רצינו מס דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ב' ואתי שפיר דאידי דבסמוך קמני גבי בשר ב' קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה י':

איזהו מקומן פרק חמישי זבחים

קדשי שעה שאני. דתלאו הכתוב בזהל מועד דכתיב (ויקרא ח) ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים: **מניין דדם שנפסל בשקיעת החמה**. פירש בקונטרס דלא מהניא ליה הלנה בראש המזבח לאכשורי למחר לזריקה ותימה

הניחא למאן דאמר י' אין לינה מועלת בראשו של מזבח אלא למאן דאמר מועלת למה לי קרא י' בילה אין יכול לזרוק דביום זויתו כתיב (סס ו) ולמחר מיפסיל בעמוד השחר כאימורים וכי תימא דאיצטרין קרא משום אימורין דקיימא לן [לקמן דף פד.] אם עלו לא ירדו וקמ"ל דסם דירדו ואלינא דמאן אי לר"ג האמר לקמן פרק המזבח מקדש (דף פג.) דלא ירד אף ביום ואי לרבי יהושע הא אמר דאין המזבח מקדש פסולין שלא ירדו אלא בהקטרה ואם כן קרא דכא למה לי ויש לומר דאיצטרין קרא לפסול דם בלינה משום דהוה אמינא דלא מיפסיל כי היכי דאין חייבין עליו משום פיגול ונותר ומיהו אין טעם זה נכון והרי ה' עמים ולבונה לר' שמעון [לעיל דף מ:]; דאין חייבין עליהם משום נותר ומיפסלי בלינה היכא דקדשו בכלי ועוד דהוה ליה למימר מנין לדם שנפסל בלינה ויש לפרש שקיעת החמה היינו תחילת שקיעה קודם זאת הכוכבים כדאמר דמשקיעת החמה ועד זאת הכוכבים ד' מילין צפרק מי שהיה טמא (פסחים זד.) וחשוב יוס לענין י' שמינות ביום ומפסוק מיותר ממעט ליה הכא מביום הקריבו [פ] ובכל דוכתא חשוב יוס עד זאת הכוכבים כדאמר אף על פי שאין ראיה לדבר וכן לדבר ולאחנו עושים במלאכה וחזיים מחזיקים ברמחים מעלות השחר ועד זאת הכוכבים ואומר והיה לנו הלילה משמר והיום מלאכה כפ"צ דמגילה (דף כ:); והשמא לא הוי כמו שקיעת החמה דמסכת תענית (דף יב.) כא' כל תענית שלא שקעה עליו חמה אינו תענית וקבלה צדינו בלאת הכוכבים ובמי שהיה טמא (פסחים דף כג.): נמי הכי משמע דנפסל דם בשקיעת החמה שקודם זאת הכוכבים ארבע מילין דחשיב דרך רחוקה מן המודיעים משום דלא מטי לירושלים עד תחילת שקיעת החמה דקעבד עליה זמן שחיטת הפסח (ואין) [פ] לדחות היאך דמי שהיה טמא רצנן עבוד הרחקה כדי שלא יבא לידי הלגת דם וכדי לזרז בפסח והעמידו דצריהם במקום כרת והאי דלא חשיב ליה בפסחים בזהי אינך צפ' האשה (דף כג.) ה"נ לא חשיב חמיכת יצלתו והבאתו מחוץ לתמוס דלא חשיב אלא דברים של חידוש והא דאמר בשמעתא [ע"צ] דנאכלין ליום אחד מחשבים בדמו משתשקע החמה היינו תחילת שקיעה [פ] ומדאורייתא ולא זאת הכוכבים דומיא דאימורין ובשר דחשיב לקמן בזהי דם ומשתשקע החמה דלקמן לא הוי כמו משתשקע החמה בעלמא דרגיל רצינו מס לפרש דשקיעה דווקא משמע תחילת שקיעה אבל משתשקע משמע סוף שקיעה משום דקשה ליה דבסוף פרק כמה מדליקין (שבת דף לד.): משמע משקיעת חמה עד לילה לתלח ריבעי מיל ובפרק מי שהיה טמא (פסחים דף זד.) משמע דמשתשקע החמה עד זאת הכוכבים ארבע מילין וחשיב ליה במדידת היום דמפרש ב' רצינו מס דמשקיעה משמע תחילת שקיעה שהחמה מתחלת ליכנס בעובי הרקיע ב' ואתי שפיר דאידי דבסמוך קמני גבי בשר ב' קדשים קלים ובבשרם משתשקע החמה של יום שני דהיינו על כרחך זאת הכוכבים תני נמי האי לישאנא גבי דם אף על גב שחלוקין זה מזה י':

פרק חמישי זבחים

נו.

א מיי' פ"ה מהלכות בית הבחירה הלכה ד:
ב אב מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ט ופרק י מהלכות מעה"ק הלכה ה:
בב ג ד ה ו מיי' פ"ו מהלכות בית הבחירה הלכה ח:
בג ז מיי' פ"א מהל' פסחים"מ הלכה לו ופרק ד מהלכות מעה"ק הלכה א:

תורה אור השלם

- וְהַתּוֹרַת מִפְּנֵי יִאֲבֹלוּ אֲחֵרִין וּבְנֵי מִצּוֹת תֵּאֲבֹל בְּקוֹקֵם קֹדֶשׁ בְּחֹצֵר אֶהְיָ מוֹעֵד וּיקרא ה' ט
- וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֲחֵרִין וְאֵל בְּנֵי בִשְׁלוּ אֶת הַבָּשָׂר פֶּתַח אֶהְיָ מוֹעֵד וְשֵׁם תֵּאֲבֹלוּ אֲחֵרִין וְהָלַם אֲשֶׁר סָבַל וְהַפְּלִיטִים בְּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אֲחֵרִין וּבְנֵי יִאֲבֹלֶהוּ: ויקרא ח, לא
- וְאֵם גִּדְרֵי אֶרֶץ נָדָה וְכֹחַ קִרְבָּנוּ בְּיוֹם הַקִּרְבָּנוּ אֶת זִבְחוֹ יִאֲבֹל וּמִתּוֹרַת וְהַתּוֹרֶה מִמֶּנּוּ יִאֲבֹל: ויקרא ז, טז

מוסף רש"י

החלונות, שבחומת ירושלים, ועובי ראש החומה נגנזה כלפיס, ואפי"ה דבנבוי השערים לא אמרן הכי, תחס דמפרש טעמא בגמרא מפני המלוכרעס (פסחים פה): **דרם** דמפסל בשקיעת החמה, דאינו ראוי לזרוק בלינה דכתיב ביום זויתו אה כי שיהא להקריב וגו' ולמחר נפסל בלינה (מנחות כ:);

שיטה מקובצת (המשך)

במקום טבור, מתייבס נמי לשון לפתח אהל מועד. ועוד דבשום מקום לא אמרין קדשי שעה שאני להחמיר אלא להקל, וי"ל דה"ק שאני קדשי שעה דהיינו ממילאס דגזירות הכתוב היא דמלא הכתוב בכל מקום בזהל מועד שנאמר ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים אצל קדשי [דורות] איתרבו כדאמרן התורה ריבתה חלרות הרבה (ש"ה); קדשי שעה שאני, פי' גזירת הכתוב היסה ממילאס, אבל קדשי דורות דלחריב כדאמרין התורה רכחה חלרות הרבה, לא, ותימה דמה הוא לומר קדשי שעה שאני ולא לגמור לדורות, הכי מתפלגה בעניה הושוו זה לזה דרבי תלמודא לעיל (גה) דמיימי מתאכלן במקום טבור, וה"ה דלגמור קדשי דורות ממילאס לענין פתח אהל מועד, וי"ל דה"ס קדשי שעה שאני שנאמנו אפילו מכהנים דאפילו הסהנים הולכט שלג ללאח מן החצר דכתיב ומפתח אהל מועד לא תלאו שבעת ימים, מה שאין כן בקדשי דורות (תוס' הר"ם, ב"ש, כ"ב וגי'); מנין לרם שנפסל בשקיעת החמה, ואי"מ ומיפיק ליה משום דאע"י ראוי לבפרה רק בלחיות יום דהא בלינה אינו ראוי לזריקה משום דכתיב ביום זויתו ואם למחר הכי הוא נפסל בלינה דעמוד השחר בלא טעמא דשקיעת החמה, ופי"ה דכני איכא שיעורויו מיד אחר שקיעת החמה קודם עמוד השחר בראשו של מזבח דלניה אינה מועלת צו, וקשה הניחא למי"ד אין לינה (וספלה) [ומעלת] בראשו של מזבח, אלא למי"ד מועלת מאי איכא למימר, ופרי"ח דמיימי הכא בתחלת שקיעה ואפי"ה דמתחלת שקיעה ועד זאת הכוכבים ד' מילין הוא ואכתי יתמנה הוא אפי"ה נפסל לתחלת שקיעת החמה (הגרי"ב):

^[1] קדשי שעה שאני. מיתה כיון דמיימייה נאכלים בעזרה דמיימי לעיל תלמודא (גה) מתאכלן

^[2] מתחלת שקיעת החמה מקרא דביום הקריבו דלם [איתן] ענין ללינה דמביום זויתו נפקא מנהו ענין לתחלת שקיעת החמה (הגרי"ב):